

© The Economist

Brussel·les, va escriure Tony Judt, és “una metàfora de tot el que pot anar malament en una ciutat moderna”. L'historiador, en un text de 1999, feia referència a la negligència cívica que ha convertit gran part de la capital belga, que acull la majoria de les institucions de la Unió Europea, en un laberint antiestètic de formigó i obres vials amb el pitjor trànsit d'Europa. Les paraules de Judt, però, també es podrien aplicar a la sèrie de complots terroristes i atacs que s'han originat a Brussel·les i en algunes altres ciutats belgues, que ara tenen una reputació escabrosa com a incubadores de la ideologia gihadista i com a models d'incompetència policial.

Bèlgica ha estat durant anys blanc d'acudits a Europa, gràcies, en gran part, a un sistema polític disfuncional. Entre 2010 i 2011 disputes sobre els drets dels parlants de neerlandès als afores de Brussel·les van aturar la formació de Govern durant 589 dies, un rècord mundial. Però l'amenaça terrorista ha deixat al descobert el costat més fosc de la mala administració de Bèlgica, en forma de serveis de seguretat mal coordinats i àrees descuidades com Molenbeek, un barri de classe baixa de majoria musulmana a Brussel·les. Després dels atemptats de París, les autoritats franceses van criticar els seus homòlegs belgues en saber que diversos dels autors havien dissenyat els seus plans a Brussel·les. Dos dels autors havien estat interrogats per la policia belga a principis d'any. Un d'ells, Salah Abdeslam, va fugir a Brussel·les després d'haver transportat tres dels terroristes suïcides de París fins a la seva destinació.

Ara Brussel·les fa front a la seva pròpia amenaça. El 21 de novembre les autoritats belgues van apujar l'alerta terrorista de la capital fins al nivell més alt, al·legant la possibilitat de múltiples atacs a l'estil de París. Les mesures de seguretat no arribaven al toc de queda que retrataven alguns mitjans de comunica-

EFE

Un continent com Bèlgica

Bèlgica està políticament dividida i és vulnerable al terrorisme. El mateix passa a Europa.

ció estrangers. No obstant això, però, les escoles, botigues i el metro es van tancar durant diversos dies, els concerts i els esdeveniments esportius es van cancel·lar i les tropes armades van patricular pels carrers. És difícil pensar en un precedent europeu d'una suspensió de la vida cívica fins a aquest nivell. Una sèrie de batudes policials no van aconseguir detenir Salah Abdeslam, i Brussel·les es va mantenir en alerta màxima durant sis dies, del 21 al 26 de novembre.

La unitat nacional és rarament apreciada pels polítics díscols de Bèlgica: ni tan sols en temps de crisi, com s'ha fet evident aquesta setmana. Un parlamentari nacionalista flamenc va acusar els socialistes francòfons de permetre que “la barbàrie islàmica” arrelés a Brussel·les. Polítics locals, incloent-hi l'alcalde de Brussel·les, van criticar durament el Govern federal per imposar aquestes mesures de seguretat excepcionals a la capital. Els estrangers també s'han involucrat en el que la premsa local anomena “ridiculitzar Bèlgica”. Bèlgica

solia ser un Estat sense nació, feia broma *Le Monde*. Ara s'està convertint en una nació sense Estat.

Algunes crítiques són exagerades. La policia belga i les agències d'intel·ligència no sempre han treballat en harmonia, però això és igual a tot arreu. Els canvis legislatius recents han millorat la cooperació. En l'àmbit europeu, Bèlgica ha impulsat amb entusiasme l'intercanvi d'intel·ligència; són els països amb els serveis secrets més potents, com en els casos de Gran Bretanya i França, els que s'han mostrat reticents a compartir informació, encara que això també està canviant. Pel que fa a les mesures excepcionals de seguretat que s'han aplicat, sense accés a la informació que va esperonar els funcionaris belgues a situar Brussel·les en alerta màxima és difícil avaluar la seva decisió. Però poc després que 130 persones fossin assassinades a París, la majoria d'habitants de Brussel·les són, sens dubte, indulgents.

Durant anys, els estrangers han vist Bèlgica com un microcosmos d'Europa:

en primer lloc, en la seva expressió del somni que les diferències internes es poden dissoldre en una sopa federalista; posteriorment com un exemple de la desconfiança entre nord i sud. Els esdeveniments recents proporcionen un tercer prisma: igual que altres països europeus, Bèlgica comença a trontollar davant d'una amenaça terrorista domèstica. Aquí, igual que en altres països, les retallades pressupostàries han deixat els serveis policials i d'intel·ligència sense alguns recursos, incloent-hi els parlants d'àrab. Els funcionaris de seguretat tenen una llista de vigilància d'uns 800 combatents estrangers potencials o reals, però, igual que en els casos dels seus homòlegs a la Gran Bretanya i França, no tenen els recursos necessaris per controlar-los a tots. Últimament s'han destinat més fons a observar la gent que torna de Síria, però això ha anat en detriment d'altres tasques d'intel·ligència, com ara el contraespionatge.

Mentrestant, Bèlgica s'enfronta al llegat del seu fracàs a l'hora d'integrar gran

part de la minoria musulmana. Justificadament o no, Molenbeek s'ha convertit en un sinònim mundial de gihadisme, però hi ha problemes similars a tot el país: un grup ridícul (i que ja no existeix) amb seu a Anvers anomenat Sharia-4Belgium va inspirar desenes de joves belgues a marxar a Síria. Els immigrants i els seus descendents immediats tenen moltes més probabilitats d'estar a l'atur que els belgues no migrants, i als seus fills els va pitjor a l'escola. Dins de la Unió Europea, Bèlgica té el percentatge més elevat de població que s'ha unit a la lluita a Síria o l'Iraq.

Ara tots som tots belgues

Però és que cap país europeu amb una gran minoria musulmana ha sabut resoldre el problema de la integració. La Gran Bretanya i França prenen diferents enfocaments, però tots dos països han patit morts en atacs terroristes "de collita pròpia". A Suècia, ciutats com Göteborg estan parcialment segregades, i recentment el Govern suec va fer un gir de 180° sobre la seva política d'asil. Fins i tot Alemanya, que s'embarca en el seu propi experiment d'integració després d'haver acollit centenars de milers de refugiats sirians, ha tingut dificultats per acceptar que és una terra d'immigració i no de Gastarbeiter ("treballadors convidats"). En cadascun d'aquests països i en d'altres, els partits antiimmigració estan pujant a les enquestes. En alguns, les encapçalen.

Fa vint anys, la principal amenaça terrorista a Europa era la que representaven alguns separatistes regionals. Fa deu anys eren els espectaculars atacs d'Al-Qaida o de grups inspirats per aquesta organització. Ara s'està convertint en una cosa més desordenada, dirigida contra objectius més vulnerables, organitzada a través de fronteres i vinculada al crim organitzat i al tràfic d'armes. (Olivier Roy, un expert francès en extremisme, parla de "la islamització del radicalisme".) Això planteja qüestions urgents per a les autoritats de tot Europa, com ara fins a quin punt estan disposades a compartir informació i dades amb els seus homòlegs d'altres països, ja sigui dins de la Unió Europea o no. És hora de deixar de ridiculitzar Bèlgica. Gran part d'Europa està en la mateixa situació. ●

Traducció de Paula Arnas Antolí